Michaela Falátková, Obraz Svaté země v Adomnánově *De locis sanctis.*

Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta, Katedra církevních dějin a literární historie, Praha 2020, 171 str. + obrazové přílohy

Posudek disertační práce

Mgr. Michaela Falátková si pro svou disertační práci zvolila jeden z nejstarších křesťanských textů latinského kulturního okruhu o cestě do Svaté země a o topografii míst spojených s životem Ježíše Krista, *De locis sanctis* opata kláštera na ostrově Iona Adomnána (624-704). Jako cíle práce si stanovila „(a) představení Adomnánova spisu De locis sanctis v kontextu dobové iroskotské literární produkce 7. století, (b) předložení nové koncepce jeho žánrového zařazení v kontextu starší písemné tradice a (c) pořízení jeho prvního překladu do češtiny společně s obsáhlým odborným komentářem.“ Práci logicky tvoří odborná úvodní studie a komentovaný překlad.

Úvodní studie obsahuje čtyři kapitoly. V první kapitole, „Adomnán jako iroskotský mnich“, podává autorka stručnou obecnou charakteristiku doby a prostředí, v nichž se rozvíjelo křesťanství v raném středověku, a konkrétní situaci v oblasti, kde působil Adomnán a která ovlivnila jeho osobnost i literární tvorbu, v iroskotských klášterech.

Druhá kapitola, „Adomnán jako literát“, je zaměřena k literární produkci iroskotského prostředí, především spisům kolumbánovské tradice, jimiž byl ionský opat zjevně ovlivněn, a k samotnému Adomnánově spisu včetně jeho pramenů. Zde Mgr. Falátková podrobně analyzuje zmínky a ohlasy na literaturu, kterou měl Adomnán k dispozici, většinou patristické spisy a spisy dalších raně křesťanských autorů. Na základě Adomnánova spisu se zamýšlí i nad složením knihovny kláštera na Ioně v Adomnánově době. Výsledky tohoto studia doplňuje tabulka obsahující rekonstrukci knihovny podle T. O´Lonhlina, vycházející z celkové literární tvorby kláštera, uvedená v příloze disertace.

Třetí kapitola, „*De locis sanctis* jako literární pramen“, pojednává o Adomnánově spisu z literárního hlediska. Adomnánův spis zařazuje autorka do širšího kontextu zpráv o poutích do Jeruzaléma. Věnuje pozornost typologickému zařazení spisu, který tím, že se v něm prolíná několik žánrových forem a současněv něm chybí schéma konkrétní cesty, neodpovídá obvyklým itineráriím. Jak konstatuje v závěru, první dvě knihy se blíží žánru topografie svatých míst, zatímco třetí kniha je kombinací topografie a hagiografie. Zvláštní zájem věnuje Mgr. Falátková Adomnánovu (údajnému?) informátorovi, jímž měl být jinak neznámý

poutník galského původu, biskup Arkulf. V této souvislosti představuje autorka názory badatelů na autenticitu této osoby; svůj názor, že postavu Arkulfa zřejmě vytvořil sám Adomnán, a to proto, aby mohl mnichům zábavným a neformálním způsobem poskytnout informace o Svaté zemi, vyslovuje až v závěru práce.

Ve čtvrté kapitole, „*De locis sanctis* jako zdroj informací o Svaté zemi", analyzuje Mgr. Falátková starší zprávy o posvátných místech jmenovaných v Adomnánově spisu a snaží se postihnout jejich proměny od 1. století do Adomnánovy doby a podobu těchto míst a objektů ve druhé polovině 7. století podle Adomnánova podání („Thessalonika" /s. 72/ je v češtině běžně nazývána Soluň).

Druhou část práce představuje komentovaný český překlad Adomnánova spisu. Překlad je výstižný a čtivý. Je doprovázen kvalifikovaným komentářem, v němž autorka identifikuje jednotlivé objekty a události uvedené v textu, upozorňuje na případné nesrovnalosti mezi textem a Adomnánovými nákresy objektů, eventuálně doplňuje další informace.

Závěr práce shrnuje jeji výsledky a naznačuje i další možnosti jejich intepretace. Zvláště je nutno ocenit autorčiny závěry pokud jde o funkci Adomnánova spisu jako poučení o Svaté zemi a o křesťanské eschatologii pro novice i pro řeholníky, jimž mělo být dílo předčítáno v rámci společného stolování. Nesouhlasím ovšem s autorčiným tvrzením, že „Předložený překlad *De locis sanctis* společně s komentářem by měl posloužit jako odrazový můstek k hledání dalších možností, jak toto v mnoha ohledech pozoruhodné dílo interpretovat" /s. 123/, protože každý překlad je sám o sobě nutně interpretací a ovlivňuje uživatele v intencích překladatele.

Disertace je doplněna povinným seznamem pramenů a literatury, a také přílohami, které dokreslují informace uvedené textu (vedle již zmíněné talulky obsahující literaturu knihovny kláštera na Ioně jsou v přílohách reprodukovány především plány Jeruzaléma, mapy Arkulfovy cesty s vyznačením zastávek, nákresy jeruzalémských chrámů, kresby objektů z rukopisů Adomnánova spisu, stema dochovaných rukopisů *De locis sanctis*).

Disertace Mgr. Michaely Falátkové je původní pramennou prací, která představuje sledovaný pramen v širokém kulturním a historickém kontextu. Díky této skutečnosti a podrobné analýze pramene mohla autorka korigovat některé představy tradované v odborné literatuře, postihnout místo Adomnánova spisu v dobové literatuře a charakterizovat výpovědní hodnotu i funkci tohoto spisu. Jak text úvodní části práce, tak komentář k překladu

prozrazují dobrou znalost problematiky, výbornou orientaci v odborné literatuře i v relevantních pramenech. Práce včetně překladu má i dobrou úroveň literární.

Z uvedeného posouzení je zřejmé, že předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, doporučuji ji proto k obhajobě a předběžně ji klasifikuji stupněm „prospěla“.

V Praze, 15. ledna 2021.

(Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.)